

PM 2015:13 RII (Dnr 319-1419/2014)

**Anmälan om svar på Remiss förslag till Boverkets  
allmänna råd (2015:xx) om friyta för fritidshem,  
förskolor, skolor eller liknade verksamhet med  
tillhörande konsekvensutredning m.m.**

Remiss från Boverket

Remisstid den 5 december 2014

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Anmälan om svar på Remiss ”Förslag till Boverkets allmänna råd (2015:xx) om friyta för fritidshem, förskolor, skolor eller liknade verksamhet med tillhörande konsekvensutredning m.m.”, godkänns.

**Föredragande borgarrådet Roger Mogert** anför följande.

**Ärendet**

En remiss har inkommit från Boverket. Remissen innehåller förslag till en vägledning för barns och ungas utemiljö som ska användas vid planering, utformning, skötsel och förvaltning av förskolegårdar och skolgårdar. Parallellt har Boverket också tagit fram förslag på allmänna råd som stöd till vägledningen. Syftet med de nya allmänna råden är att förtydliga det regelverk som gäller för förskolegårdar och skolgårdar för att främja en enhetlig tillämpning av reglerna och för att bidra till en bättre utemiljö för barn och unga. Stadsledningskontoret har svarat med ett kontorsyttrande till Boverket som nu anmäls.

**Beredning**

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och stadsbyggnadsnämnden. Stadsbyggnadskontoret har svarat med ett kontorsyttrande.

*Stadsledningskontoret* menar att det är viktigt att lokala förutsättningar även fortsättningsvis är styrande och framför att det är direkt olämpligt att reglera frågorna genom allmänna råd som riskerar att utvidga befintliga lagkrav.

*Stadsbyggnadskontoret* avstyrker att dessa frågor regleras genom allmänna råd med tillhörande vägledning - utformade på ett sätt som riskerar att bilda en hanteringsordning och praxis som skulle medföra svårigheter att ordna nödvändiga skolplatser vid förtätning av bebyggelsemiljön.

## Mina synpunkter

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Anmälan om svar på Remiss ”Förslag till Boverkets allmänna råd (2015:xx) om friyta för fritidshem, förskolor, skolor eller liknade verksamhet med tillhörande konsekvensutredning m.m.”, godkänns.

Stockholm den 21 januari 2015

ROGER MOGERT

## Bilagor

1. Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 16 december 2014
2. Remissen

**Borgarrådsberedningen** tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

**Särskilt uttalande** gjordes av borgarråden Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson och Cecilia Brinck (alla M) och borgarrådet Lotta Edholm (FP) enligt följande.

En god utemiljö i förskolor och skolor är väsentlig för barns välbefinnande. Den fysiska miljön i stadens förskolor och skolor ska ge möjlighet till en aktiv utevistelse med fysisk rörelse samt väcka barns nyfikenhet och stimulera barn till lek och lärande. Särskilt i förskolan ska utemiljön betraktas som ett pedagogiskt rum.

I en tät och växande stad som Stockholm ställer detta krav på en genomtänkt fysisk planering. En växande stad medför behov av såväl nya lokaler för pedagogisk verksamhet som av nya bostäder och arbetsplatser. För att kunna tillgodose samtliga dessa behov på bästa sätt och säkerställa en så god utemiljö som möjligt för barnen i förskolor och skolor behövs ofta flexibla och nytänkande lösningar.

Vi anser att det är positivt att Boverket uppmärksammar frågan om friytor för barn och unga, men instämmer med stadsledningskontoret och stadsbyggnadskontoret att förslaget till allmänna råd är olämpligt och bör avstyrkas. Stadens bygglovgivning ska ske med stöd av plan- och bygglagen. Förtydliganden av lagstiftningens krav är välkommet och bidrar till en enklare och mer rättssäker tillämpning av lagen, men begrepp och kriterier som utvidgar lagrummet är däremot olämpligt. Med tanke på att de framtida behoven av nya förskole- och skollokaler är omfattande vore det synnerligen olyckligt om Boverket utfärdar allmänna råd som befaras bilda en praxis som försvårar planering av nya pedagogiska lokaler vid förtätning av den befintliga stadsmiljön.

Mot bakgrund av frågans vikt ställer vi oss frågande till att det föredragande borgarrådet inte lämnar några synpunkter på ärendet. Vi förmodar att majoriteten ändå kommer att följa upp frågan gentemot statsmakterna för att tillvarata Stockholms intressen.

## **Kommunstyrelsen**

**Särskilt uttalande** gjordes av Anna König Jerlmyr, Cecilia Brinck, Regina Kevius, Dennis Wedin och Johanna Sjö (alla M) och Lotta Edholm (FP) med hänvisning till Moderaternas och Folkpartiets gemensamma särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

**Ersättaryttrande** gjordes av Karin Ernlund (C) och Erik Slottner (KD) med hänvisning till Moderaternas och Folkpartiets gemensamma särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

## Remissammanställning

### Ärendet

Boverket har fått i uppdrag av regeringen att ta fram en vägledning för barns och ungas utemiljö. Vägledningen ska användas vid planering, utformning, skötsel och förvaltning av förskolegårdar och skolgårdar.

Parallellt med vägledningen har Boverket tagit fram förslag på allmänna råd som stöd till vägledningen. Utöver bestämmelserna i plan- och bygglagen (PBL) saknas i dagsläget nationella riktlinjer för förskolegårdar och skolgårdar.

Syftet med de nya allmänna råden är att förtydliga det regelverk som gäller för förskolegårdar och skolgårdar för att främja en enhetlig tillämpning av reglerna och för att bidra till en bättre utemiljö för barn och unga. Vägledningen är tänkt som ett stöd i den fysiska planeringen och i utvecklingsarbete för att säkerställa att barn och unga får tillgång till utemiljöer av god kvalitet.

### Beredning

Ärendet har remitterats till Stadsledningskontoret och Stadsbyggnadsnämnden.

### Stadsledningskontoret

**Stadsledningskontorets** tjänsteutlåtande daterat den 16 december 2014 har i huvudsak följande lydelse.

Utemiljön i förskolor och skolor är av stor betydelse för barn och elevers hälsa, utveckling och lärande och är en fråga som staden prioriterar i flera olika sammanhang. Staden anser dock att det är viktigt att lokala förutsättningar även fortsättningsvis är styrande och vill framföra att det är direkt olämpligt att reglera frågorna genom allmänna råd som riskerar att utvidga befintliga lagkrav.

Stadsledningskontoret vill särskilt lyfta fram betydelsen av en god planering och förvaltningsövergripande samarbete för att uppnå ändamålsenliga lösningar. Det är dock viktigt att vägledning och riktlinjer utgår ifrån lokala förutsättningar, vilket skiljer sig åt kraftigt, inte bara mellan kommuner utan även inom en kommun som Stockholms stad.

Boverkets förslag till allmänna råd pekar på vilka kvalitetsaspekter som bör beaktas vid tillskapande av friyta för verksamheten utan att precisera ytans storlek.

Stadsledningskontoret ställer sig positiv till denna utgångspunkt. Motsvarande resonemang hade dock behövts gällande skrivningen om att friytan i första hand ska ordnas på den tomt där verksamheten ska bedrivas. I det allmänna rådet bör det istället regleras att de kvaliteter som ska eftersträvas ska tillhandahållas i närområdet.

Stadsledningskontoret kan konstatera att stora delar av Stockholm, exempelvis innerstaden, i princip är fullbyggd. För att klara av ett ökat behov av platser är det i dessa områden helt avgörande att kunna utnyttja befintliga resurser, exempelvis genom utbyggnad och komplettering av befintliga skolor. Skolgårdar måste i dessa fall kunna utnyttjas. Inskränkningar i denna möjlighet kan staden inte acceptera.

Med hänvisning till den flexibla användningen av pedagogiska lokaler och att de verksamhetsmässiga förutsättningarna varierar över tiden är det enligt stadsledningskontoret vanskligt att vid ett givet tillfälle allt för bestämt styra friytornas innehåll och utformning genom att utvidga lagkraven inom området. Det finns bakåt i tiden exempel på olika krav som haft sådan påverkan, krav som idag dessutom inte längre är relevanta. Det vore

olyckligt om speciella krav på just friytor för pedagogiska lokaler får allt för långtgående påverkan på utformningen av den framtida bebyggelsestrukturen i Stockholm.

Allmänna råd är inte bindande och det förligger därför inga krav på att följa dem. Däremot innehåller allmänna råd rekommendationer om hur någon bör agera för att följa de bindande bestämmelserna i lagstiftningen som råden är kopplade till. Allmänna råd ska därför inte heller ställa nya krav utöver lagens krav, utan endast förtydliga lagkraven. Stadsledningskontoret vill därför understryka att bygglovsgivningen måste ske med stöd av PBL. Stadsledningskontoret vänder sig emot att förslaget till allmänna råd tillför nya begrepp och kriterier för tillämpningen av lagen vilket leder till en indirekt utvidgning av lagrummet.

I det fall förslaget till allmänna råd och vägledningen på området antas, är det av stor vikt att förutsättningarna för avvikelser från kravet på friytor m.m. tydliggörs. Det behöver på ett bättre sätt framgå när det är möjligt att frånga dessa då särskilda skäl antas föreligga.

## **Stadsbyggnadskontoret**

**Stadsbyggnadskontorets** tjänsteutlåtande daterat den 10 december 2014 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsbyggnadskontoret ser positivt på att frågan om friytor för barn och unga lyfts fram genom Boverkets utredningsarbete. Många av tankarna och frågeställningarna stämmer överens med stadens arbete och de uppdrag som har pekats ut i budgeten 2015

Stadsbyggnadskontoret vill betona att det är angeläget att frågor om tillräckliga friytor och en god utemiljö för barn och unga så långt det är möjligt säkerställs inom fysisk planering och tillhörande tillståndsgivning. Vilket staden har ett särskilt fokus på och arbetar med i särskild ordning. I grunden är kontoret således för ett sådant vägledningsarbete. Samtidigt är dessa frågor komplexa till sin natur och innefattar en komplex verklighet att förhålla sig till; särskilt i redan befintliga och tätare bebyggelsemiljöer. Ett sådant arbete bör - förutom annat – föregås av en bredare och djupare konsekvensanalys inför direkta eller indirekta skärpningar på området.

Mot denna bakgrund avstyrker kontoret att dessa frågor regleras genom allmänna råd med tillhörande vägledning - utformade på ett sätt som riskerar att bilda en hanteringsordning och praxis som skulle medföra svårigheter att ordna nödvändiga skolplatser vid förtätning av bebyggelsemiljön.